

iman ederler.

5- İşte onlar, Rablerinden gelen doğru yol üzeredirler ve kurtuluşa erenlerin de ta kendileridir.

Bakara Suresi 1- 5. Ayetlerin Tefsiri:

ﻻ ﻳﻪﺩﯨﻜﯘﻥ (Elif-lam-mim) Bilki, alimler müteşabihat hakkında iki yol üzeredirler.

Evvelki mezheb: Müteşabihlerin ilmi (bilinmesi), Allah'a havale edilmiştir. Hadisi şerifler-den müteşabih olanlar da böyledir. Bu hususta önder Ebu Bekir, Ömer, Osman (Radiyellahu anhüm) Hazretleridir. Abdullah İbni Mes'ud, Muaz İbni Cebel, Selman-ı Farisi ve tabiinden pek çokları da bu görüş üzeredirler. Ebu Bekir Hazretleri der ki: 'Her kitapta bir sır vardır, Kur'anda Allah'ın sırrı sure evveleridir.' Hazreti Ömer, Osman ve İbni Mes'ud derler ki: 'Muhakkak hurufu mukattaat açıklanamayan gizli şeylerdendir.'

Şa'bi, Zühri, Malik ve Evzaî derler ki: ﻻ ﻳﻪﺩﯨﻜﯘﻥ ve diğer sure başlarındaki hece harfleri, müteşabihattan olup Allahu Teala onların ilmini kendine seçmiş (ayırılmış) tir. Bunlar Kur'anın sırrıdır. Biz bunlara inanırız, onların ilmini, her şeyi bilen ve her şeye sahip olan Allah'a havale ederiz.'

Müteşabihlerin Kur'anda zikredilmesinin faidesi, onlara inanmayı talep etmektir. Evzai (rahmetullahi aley) der ki: 'Zühri'ye bazı müteşabih haberlerden sordum, dedi ki: İlmi Allahtan, tebliği Resulullahtan, teslim olmak bizden. Resulullah'tan gelen hadislerle geldiği gibi iman edin.'

Bu görüşte olanlar müteşabihler hakkında konuşmazlar, te'-vil etmezler. (Yorum yapmaz, olduğu gibi kabul ederler)

İkinci mezheb: Asıl hükümler ve aklın gereği olarak Kur'an ve hadislerdeki müteşabihler hakkında te'vil yapmak sıfatların gereksizliği iddiasından ve benzetme âfetinden sakınmak için

vacibtir. Bu görüşte önder olanlar, Ali, İbni Abbas ve muhakkık alimlerden pek çoğudur. 'Muhkem ve müteşabihi bilmek, faziletli olan ile diğerlerini, hakim olan ile olmayanı bir birinden ayırmak içindir' derler.

Hazreti Ali Efendimiz derki: ﷲ Allahu Tealanın isimlerinden bir isimdir. Bunun manası hakkında Said İbni Cübeyr şöyle der: "Şu harflerden bazısı dizilişlerinin keyfiyeti ile hidayet olunur." (yol gösterilir) ﷲ - ﷲ - ﷲ Harflerinin terkibi ﷲ olduğu gibi. Bu harflerden bazısının terkibi ile hidayet bulunmaz (ne manaya geldiği anlaşılmaz) ismi azam bunlardandır.

İbni Abbas der ki: ﷲ in manası "Ben Allahım, en iyi bilirim" dır.

Muhammed İbni Ka'b der ki: elif: İlah. Lam: Lütfu. Mim: Mülkü. Denildiki elif: Allah. Lam: Cebrail. Mim: Muhammed (Sallallahu aleyhi ve sellem) demektir. Denildiki bundan herbir harf Allahın isimlerinden bir isimdir.

Derim ki bu hususta asıl olan peygamberimiz (Sallallahu aley hi ve sellem) sözüdür. "Ebcedi ve tefsirini öğrenin bunların tefsirini bilmeyen alime yazık olsun. Elif: Allah'tır."

Peygamber (Sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdu: ﷲ Bir harftir demiyorum. Fakat elif bir harf, lam bir harf, mim bir harftir.

Bu harflerin isimleri sureye isim olunca sureler bunlarla başla tıldı. Kur'ana karşı koyanlara ikaz olması için sıralı harf şeklinde ve garib bir azım ile serdedildi. Ayrıca şu okunan kelamın onların kelamı cinsinden kelimalarını dizdikleri şeylerden dizildiğine tenbih olundu. Şayet bu, insan sözü olsaydı, belagatta onların tehakku kundan çıkan bir dereceye ulaşmazdı, ve onun gibisini getirmek ten aciz kalmaları zahir olmazdı. Kulağa ilk çalınan icaz nevisinden başlı başına olan bir çeşit olmaktadır. Zira harflerin kendi- sini söylemekte Arapların seviyesi eşitti, fakat harflerin isimlerini söylemek böyle değil; zira bu yazı ve ders ehli olanlara aittir. Kitap karıştırmamış olan ümmiden bu işin ortaya çıkması uzak, garib, adeti yaran bir olaydı. Muhak kak bu hususlarda hatiblerin, diğerlerini aciz bıraktığı hususlara riayet edildi.

Şu sure başlarında on dört isim getirildi. Bunlar mucem harflerin isimlerinin yarısıdır. Burda sayılan mucem harfler elif, lam, mim, sad, ra, kaf, he, ya, ayın, tı, sin, ha, kaf, nun, bunlar harf cinslerinin yarısını ihtiva ederler. Bu bahiste harflerin sınıflan dırılması uzun olup kıraat ve tecvid ilmiyle alakalı olduğundan bu kadarla yetindik.

Eğer denilirse "Bu harflerin sayılmasından maksat hasmı ikaz ve susturmak ise, Kur'an surelerinin evvelindeki harflerin isimleri sayılsa idi ya"

Buna cevaben deriz ki bu harfler surelerin ismidir. Ekseri ulema bu husus üzerine mutaba kat etmiştir. Bundan dolayı bazı surelerde gelmiştir.

Bu harflerle surelerin isimlendirilmesinde, bunların Arapça kelimeler olduğuna, terkiplerinin bilindiğine tenbih vardır. Şayet bunlar Allahın gayrısından olsaydı, diğerleri de bunun en kısa suresi gibisini getirmekten aciz olmazlardı.

Şayet denilirse sure başlarındaki bu harflerin ismi olup surelere isim yapılmıştır. Halbuki yazı kaidesine göre harflerin isimleri ile isim verildiği zaman isim suretinde yazılır, harf suretinde yazılmaz. Mesela bir kişiye Ta-sin diye isim verilse yazı kaidesine göre تاسين şeklinde yazılmasıdır, □ □ şeklinde yazılmamasıdır. Bu kaideye muhalefet edilip Kur'andaki sure başlarına bizzat harflerin kendisi yazılarak isimlerinin yazılmaması bunların surenin ismi olmadığına delalet eder.

Buna cevaben deriz ki, şüphe yok ki bütün kelimeler harflerden terkiib edilmiştir. Hecelen- diği zaman adet böyle devam eder. Katibe elif yaz dendiği zaman o harfin ismi söylenir harfin kendisi yazılır. İşte aynı şekil üzere sure başlarında yazılmıştır. Telaffuz edilince elif lam mim şeklinde söylenir, yazıldığı zaman □□□ şeklinde yazılır.

Rivayet edildi ki peygamber Efendimiz (Sallallahu aleyhi ve sellem) e yahudiler gelince onlara elif lam mim bakara suresini okudu. Onu hesap ettiler ve dedilerki "Bir dine nasıl girelim ki müddeti yetmiş bir senedir" bunun üzerine Resulullah (Sallallahu aleyhi ve sellem) tebessüm etti, sonra yahudiler başkası var mıdır? Dediler. Resulullah (Sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdu" - □□□□ □□□□ Bunun üzerine yahudiler iş üzerimize karıştı, hangisini alacağımızı bilmiyoruz dediler. İşte Efendimiz (Sallallahu aleyhi ve sellem) şu terkiib üzere onlara okuması ve onların bundan hüküm çıkarmaya çalışması bu harflerin bir takım şeylere delalet ettiğine

işarettir.

Davud ibni Hind derki: Şa'biden sure başları hakkında sordum. Buyurduki "Ya Davud! Muhakkak her kitabın sırrı vardır, Kur'anın sırrı da sure başlarıdır. Onları bırak gayrısından sor." Bazı kitablarda Şa'binin şöyle dediği yazılıdır. "Muhakkak Allah için sır vardır. Onu kitablarına koymuştur. Kur'andaki sırrı hurufu mukattaalardır."

Bu sırdan alimlerin kasdettiği Allah ve Resulü arasında sır ve işaret olduğudur. Bunlar ile başkalarının anlamamasını kastetmiştir. Zira mana ifade etmeyen şey ile hitab etmek uzaktır. Fakat Arabların bunların manasını bilmemesi onların hiçbir şeyi ifade etmediğini gerektirmez, ve onların zikrinin bir fayda bir mana ifade etmediğini gerektirmez. Ayrıca geride geçtiği gibi bu harflerden zikredilen şu isimler hasma meydan okumak ve aciz olduğunu tenbih etmek içindir.

Not:

Tefsir dersimiz, daha evvel tercüme ettiğimiz, Ali bin Yahya Semerkandi'nin -r.aleyh- Bahrul Ulum tefsirinin muhtasar tercümemizden hülasa olarak hazırlayıp, çarşamba günleri saat 20.00 de Anadolu Gençlik Zeytinburnu şubesindeki sohbetlerimizdeışlediğimiz ayetlerin tefsiridir. Aynı şekilde sitemize aktarıyoruz. Daha evvel tefsirle alakalı önemli bilgileri ve fatiha suresini işlemiştik. Onları da aktaracağız inşaallah. Vaktimüsait olan kardeşlerimiz çarşamba akşamları dersimize iştirak edebilirler, diğer kardeşlerimiz siteden takip edebilirler. Dua ve selamla... A. Kara